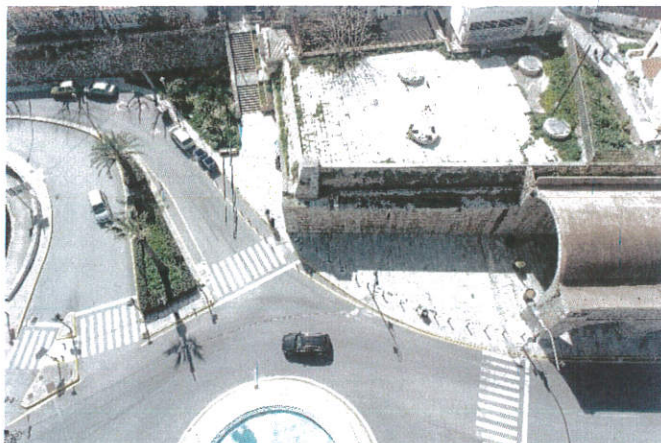

Ο κόμβος της παραλιακής με την οδό Δουκός Μποφώρ και η δεξαμενή ZANE με τον θόλο του αν.Νεωρίου

Με δεδομένο τον ακρωτηριασμό των αρχικών κτηριακών όγκων, τα κύρια προβλήματα που σχετίζονται με την ανάδειξη του μνημειακού συγκροτήματος αφορούν στην παραλιακή λεωφόρο, στο μέγεθός της και στη διαμπερή διέλευση αυτοκινήτων. Ομοίως και ο κυκλικός κόμβος στην Πλατεία 18 Άγγλων (απόληξη της οδού Μαρτύρων 25^{ης} Αυγούστου) με την βεβαρημένη και άναρχη παρουσία οχημάτων.

Ο δεύτερος κυκλικός κόμβος αμέσως ανατολικά του υφιστάμενου τμήματος των Ανατολικών Νεωρίων (νεώρια *Nuoni-Nuonissimi*) είναι υπερδιαστασιολογημένος και κυριαρχεί στην εικόνα του χώρου, ο οποίος επίσης τονίζεται από την ύπαρξη υπερμεγέθους πίδακα στο κέντρο του.

Σε ό,τι αφορά σε ζητήματα λειτουργικών συσχετισμών μεταξύ των μερών του λιμανιού και στη γενικότερη εικόνα του χώρου εντοπίζονται τα εξής προβλήματα:

- διάσπαση της συνοχής του ιστορικού συνόλου εξαιτίας **της συμπαγούς ράμπας** της παραλιακής οδού και αποκοπή των νεωρίων από τη θάλασσα
- η φιλοξενία υπηρεσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης στη θέση των νεωρίων *Antichi* με συνεχή **παρουσία σταθμευμένων οχημάτων**
- συχνή κυκλοφοριακή συμφόρηση ειδικά στο ύψος του κυκλικού κόμβου στην Πλατεία 18 Άγγλων

και

- **έλλειψη ασφαλούς πρόσβασης** στους πεζούς για ουσιαστικές συνδέσεις

Τα κτήριο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης μεταξύ των δύο ομάδων νεωρίων και το κενό μεταξύ τους που χρησιμοποιείται ως χώρος στάθμευσης.

Σε ό,τι αφορά τους ίδιους τους χώρους των μνημείων:

- **αποκλεισμός/περίφραξη των θόλων** τόσο των Δυτικών Νεωρίων όσο και των Ανατολικών λόγω επικινδυνότητας καταρρεύσεων
- **διάσπαρτες επεμβάσεις** αστικού εξοπλισμού ελλείπει συνεκτικού αφηγήματος
- έλλειψη οργανωμένων χώρων στάσης και αναψυχής για τους επισκέπτες
- αίσθηση εγκατάλειψης των χώρων ειδικά τους χειμερινούς μήνες

Η εικόνα μέρους του χώρου βορείως των κτηρίων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης με εμφανές τμήμα από το λιθόστρωτο του 1932

Η εικόνα των Δυτικών νεωρίων με την απαλλοτριωμένη ζώνη στα νότια και συνέχειά της στην πλατεία 18 Αγγλων με την υποκείμενη θολοσκεπή αποθήκη και την μαρμάρινη σκάλα καθόδου

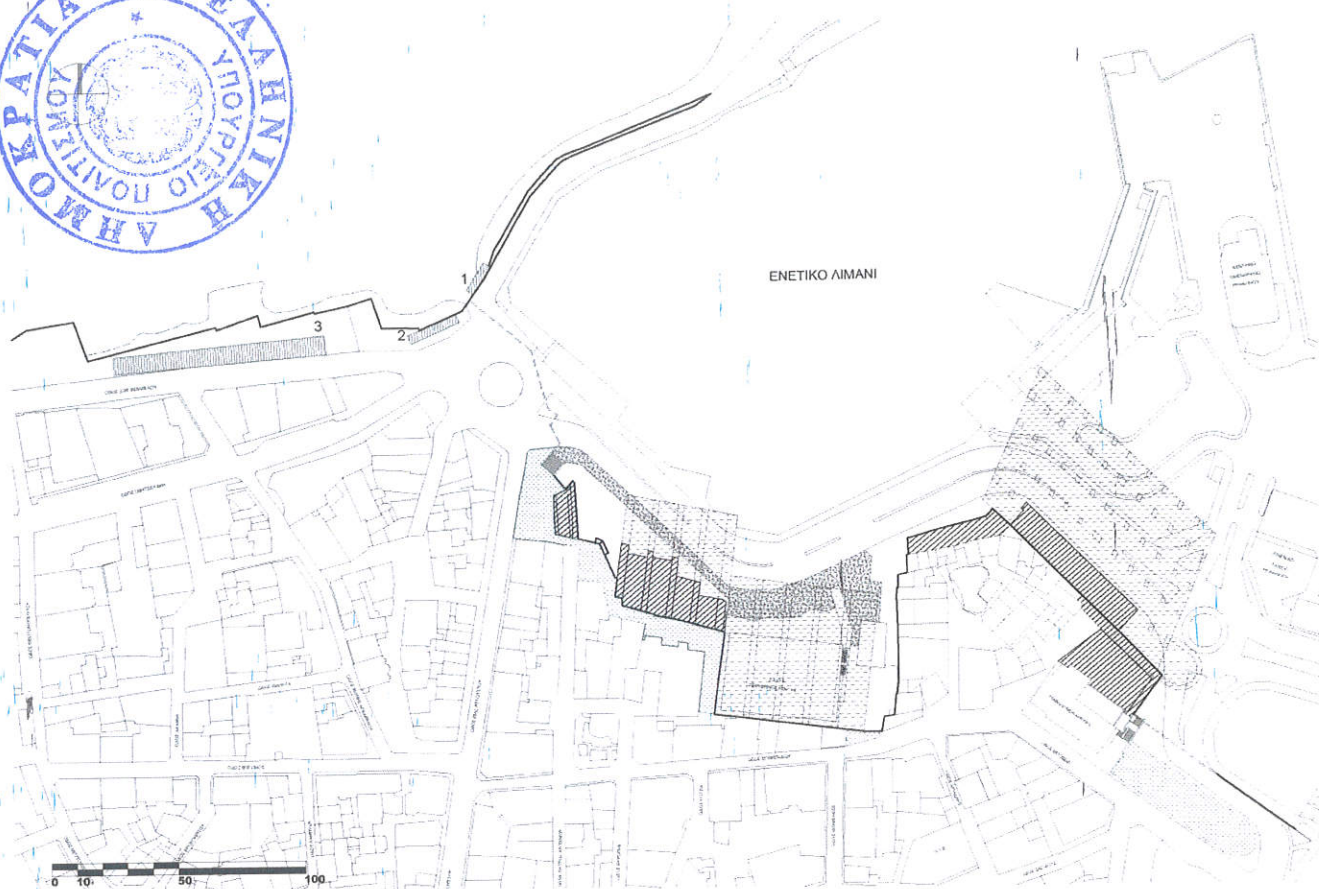
Το παλιό λιμάνι στο Ηράκλειο προσλαμβάνεται από ντόπιους και επισκέπτες από δύο επίπεδα θέασης:

α. από συγκεκριμένες θέσεις / μπαλκόνια σε υψηλά σημεία διαφοράς επιπέδου 10-12 μέτρων από την επιφάνεια της προκυμιάς, από την πλατεία 18 Αγγλων, από την οδό Πατρός Αντωνίου, το άδαιο οικόπεδο Ιδρυμάτων Καλοκαιρινού, σημειικά από την οδό Επιμενίδου, τέλος από τον χώρο πρασίνου στη συμβολή με την Δουκός Μποφώρ (με πράσινο χρώμα στον χάρτη που ακολουθεί). Το απαλλοτριωμένο οικόπεδο στη γειτονιά Λαβύρινθος επί της αποθήκης άλατος είναι κλειστό και αναξιοποίητο.

β. σε γραμμικές πορείες είτε με αυτοκίνητο είτε πεζή στο επίπεδο της προκυμιάς.

Το μνημειακό σύνολο μετά την κατασκευή της παραλιακής λεωφόρου με την ογκώδη κατάβαση στο επίπεδο της προκυμιάς αποδίδει εικόνα αποσπασματική με πρωταγωνιστή ευτυχώς πάντα το φρούριο της θάλασσας, όμως και τα οχήματα σταθμευμένα ή σε κίνηση. Η πλατιά λεωφόρος, έχοντας αποκόψει τα νεώρια από το νερό, επιβάλλεται, απομακρύνοντάς τα από τον μόλο και το φρούριο. Προκύπτει σημαντική η ανάγκη διεύρυνσης του ελεύθερου χώρου προκειμένου να διευκολυνθεί η κίνηση και ενατένιση σε διάφορες αποστάσεις των μνημείων της νότιας περιοχής του λιμανιού.

Παράλληλα, εντός της λεκάνης του λιμανιού τα καΐκια και οι ψαρόβαρκες έχουν αντικατασταθεί από πλεούμενα αναψυχής, διατηρώντας, ωστόσο, την εικόνα των καταρτιών και των σχοινιών ως επικρατέστερη.

Στο διάγραμμα διακρίνονται με ανοιχτό γκρι η κάτοψη των αρχικών κτηριακών όγκων των νεωρίων, με διαγράμμιση οι εναπομένουσες μνημειακές δομές και με πυκνότερο γκρι τα ιστορικά παλαιά δάπεδα από ηφαιστειακό λίθο.

Οι κατασκευές στις θέσεις **1-2-3** στο πέρασμα από τον ανοιχτό χώρο επί του παραλιακού τείχους προς μια περιοχή πυκνών κινήσεων προκαλούν εμπόδιο και δυσλειτουργία στην πρόσληψη του συνόλου, στα δυτικά, στην είσοδο προς τον μόλο. Πρόκειται για κατασκευές ευτελείς που είναι σε θέση να φιλοξενηθούν σε γειτονικές θέσεις.

Στην εικόνα που μέχρι τώρα περιγράψαμε ο σημαντικότερος λόγος υποβάθμισης του χώρου και βέβαια της σημασίας και ακτινοβολίας του μνημειακού του πλούτου είναι η παραλιακή οδός. Η μείωση του πλάτους της, του φόρτου και της ταχύτητας της κίνησης, μαζί με τη στερέωση των μνημειακών δομών, μπορούν να αποτελέσουν τη σημαντικότερη κίνηση στην κατεύθυνση της ολοκληρωμένης ανάδειξης της ποιότητας των χώρων.

Από τις πρώτες εκτιμήσεις των μελετητών της κυκλοφορίας (Γραφείο Πρώιγος ΤΟΠΟΑΝΑΛΥΣΗ) προκύπτει ότι είμαστε πλέον σε θέση να μειώσουμε το πλάτος των λωρίδων κυκλοφορίας από 6,25 μ. σήμερα σε 3,25 μ. ώστε να αποδοθεί σε πεζόδρομο ή πλατεία το ένα τρίτο τουλάχιστον της σημερινής επιφάνειας ασφάλτου. Το παραπάνω σχέδιο δείχνει μια τέτοια προσέγγιση: με χονδρή κόκκινη γραμμή τα εμφανή εναπομείναντα μέρη του τείχους, με λεπτές κόκκινες, οι ενδεικτικές χαράξεις των οδών κυκλοφορίας. Στα σχέδια της μελέτης εμφανίζεται η σημερινό όριο με διακεκομμένη.

Από την δυναμική της πόλης των τελευταίων χρόνων, από τους προγραμματισμούς του Δήμου Ηρακλείου και τις σχετικές μελέτες, προκύπτει ότι ο χώρος του λιμανιού οδηγείται με σταθερότητα σε χρήσεις πολιτιστικού χαρακτήρα και ψυχαγωγίας. Η αποκατάσταση του φρουρίου της θάλασσας (Κούλες) και η οργάνωση εκεί του μουσείου των βενετικών οχυρώσεων και της πολιορκίας του Χάνδακα από τους Οθωμανούς έχει συμβάλει καθοριστικά στην κατεύθυνση αυτή.

Έχοντας μελετήσει καλές πρακτικές σε παρόμοιες δομές ιστορικά κτήρια και χώρους οφείλουμε να υιοθετήσουμε ως αρχές :

- την δυνατότητα πολλαπλής ανάγνωσης του χώρου συνολικά, ανεμπόδιστα, ει δυνατόν από περισσότερα της προκυμαίας του λιμανιού επίπεδα.
- απόδοση χρήσεων με ευελιξία ή συνδυασμός χρήσεων με δυνατότητα νέων πολλαπλών συνδέσεων.
- το ευανάγνωστο των νέων κατασκευών σε σχέση με τις ιστορικές δομές και η προβολή της αρχικής χρήσης.
- ο συνδυασμός των νέων χρήσεων σε δεξαμενές, αποθήκες και νεώρια, με εκείνες που πιθανολογούνται για τον ελεύθερο χώρο και με την υφιστάμενη διαμόρφωση του φρουρίου της θάλασσας και τις υπερκείμενες θέσεις θέασης στην παλιά πόλη.

Τόσο η ένταξη νέων χρήσεων όσο και η ίδια η συντήρηση και αποκατάσταση του συγκροτήματος επιβάλλεται να γίνουν με τρόπο που θα διατηρήσουν τη φυσιογνωμία και την συνοχή του χώρου. Βασική αρχή των προτεινόμενων επεμβάσεων αποτελεί, επομένως, η διατήρηση της αυθεντικότητας των χώρων. Στο πλαίσιο αυτό, η πρόταση ακολουθεί τρεις ακόλουθους τρεις βασικούς άξονες:

1. **Διατήρηση του ενιαίου χαρακτήρα** του συγκροτήματος και του ενιαίου χαρακτήρα του καθενός από αυτούς. Η επιδίωξη αυτή θεωρείται πρωταρχικής σημασίας καθώς περαιτέρω κατακερματισμός του χώρου θα απέκρυπτε την αρχική του λειτουργία, υποβαθμίζοντας σημαντικά τον χαρακτήρα του συνόλου. Οι απαιτούμενες κατασκευές που είναι απαραίτητες για την υποστήριξη των νέων χρήσεων σχεδιάζονται ώστε να μην κατακερματίζεται ο χώρος και να μην συγχέονται με τις ιστορικές κατασκευές. Οι προσθήκες περιορίζονται στις απαραίτητες, ώστε ορισμένοι από τους θολωτούς χώρους να παραμείνουν ενιαίοι, με την ελάχιστη σύγχρονη επέμβαση.

2. **Διατήρηση του αποτυπώματος του χρόνου.** Το αποτύπωμα αυτό, ιδιαίτερης σημασίας για την αυθεντικότητα του μνημείου αλλά και της ίδιας της ιστορικής φυσιογνωμίας της πόλης, αφορά στη φυσική γήρανση και φθορά των δομικών υλικών, στις επεμβάσεις που έχουν δεχθεί τα μνημεία στη διάρκεια της ιστορίας τους αλλά και σε ζημιές που σχετίζονται με τις ιστορικές τους περιπέτειες. Η αποσπασματικότητα της διατήρησης των νεωρίων και η γενική εικόνα του στερεωμένου ερειπίου έχει καθιερωθεί τα τελευταία πενήντα χρόνια στην πόλη και θεωρούνται πλέον δεδομένες.

3. **Επαναπροσδιορισμός της σχέσης του συγκροτήματος των νεωρίων με το αστικό περιβάλλον, μέσω διατήρησης της ιστορικής μνήμης και του συσχετισμού της με τη σύγχρονη ζωή.**

Άποψη του συνόλου της νότιας ενότητας του βενετσιάνικου λιμανιού στο Ηράκλειο

Οι σημαντικές κινήσεις που οφείλουμε να προωθήσουμε άμεσα είναι:

1. **ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΥΘΕΝΤΙΚΩΝ ΛΙΘΟΔΟΜΩΝ**
2. **ΑΠΟΔΟΣΗ ΧΡΗΣΕΩΝ ΣΤΟΥΣ ΘΟΛΟΥΣ ΝΕΩΡΙΩΝ – ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ – ΑΠΟΘΗΚΩΝ ΙΚΑΝΕΣ ΝΑ ΑΝΑΔΕΙΚΝΥΟΥΝ ΤΙΣ ΕΓΓΕΝΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΞΙΕΣ**
3. **ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ ΛΙΜΑΝΙΟΥ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΥΨΗΛΟΤΕΡΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΘΕΑΣΗΣ**
4. **ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΠΛΑΤΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΩΝ ΣΕ ΟΛΟ ΤΟ ΜΕΤΩΠΟ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΛΙΜΑΝΙΟΥ**

Σε δεύτερη φάση οι επεμβάσεις οφείλουν να στοχεύσουν σε:

1. ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΟΥΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ - ΗΠΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ
2. ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΜΒΩΝ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ 18 ΑΓΓΛΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ
3. ΠΛΗΡΗ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΤΡΟΧΟΦΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ
4. ΑΠΟΣΥΜΦΟΡΗΣΗ ΑΠΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΣΤΟ ΠΑΛΙΟ ΤΕΛΕΩΝΕΙΟ

Η αποκατάσταση του μνημειακού συνόλου οφείλει, λοιπόν, να συνοδεύεται από την τόνωση της περιοχής μέσω πρόσθετων νέων λειτουργιών, οι οποίες θα είναι συμβατές με τον ιστορικό και πολιτισμικό του χαρακτήρα. Οφείλουν να συμβάλλουν στη μετάβαση του τόπου σε ζωντανό δημόσιο χώρο κοινωνικής συνδιαλλαγής και αναψυχής και όχι μόνο σε χώρο με προσέγγιση μουσειακή.

Για την εγκατάσταση νέων χρήσεων οφείλουμε να προσαρμόσουμε πλήρως αναστρέψιμες κατασκευές ικανές να μεταφέρουν μέρος από τις συνθήκες και τις χρήσεις που φιλοξενήθηκαν στους μνημειακούς αυτούς χώρους, απευθυνόμενες σε ευρύτερο φάσμα χρηστών και επισκεπτών. Για το άμεσο περιβάλλον του μνημειακού συγκροτήματος οφείλουμε να κινηθούμε σύμφωνα με την παραδοχή συνύπαρξης - σύνδεσης - διαλόγου με το σύνολο των δεδομένων του χώρου, παρόλη την ασυνέχεια και την πολυπλοκότητά του. Οι έως σήμερα ζυμώσεις έχουν οδηγήσει σε ένα σχήμα αλληλοσυμπληρούμενων χρήσεων στους υπό εξέταση χώρους όπως στο ακόλουθο σχεδιάγραμμα.

Βάσει της σύγχρονης δυναμικής του κέντρου της πόλης και του λιμανιού της, των παρατηρήσεων σχετικά με τον χαρακτήρα των χώρων και τη συνάφεια των λειτουργιών, οι χρήσεις στις οποίες καταλήγουμε αναζητούν ευέλικτες δομές και απαντούν σε προγράμματα που μπορούν να εναλλάσσονται με θεματικές από την τέχνη, την ιστορία, τον τουρισμό και οριακά τον πνευματικό αθλητισμό.

Οι συμπληρωματικές κατασκευές που είναι απαραίτητες για την ένταξη των νέων χρήσεων οφείλουν να είναι συμβατές ως προς τα υλικά τους και τις μορφές και αναστρέψιμες ως προς την σύνδεσή τους με τις ιστορικές δομές. Με αυτές τις αρχές προσεγγίστηκε ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός με συνάφεια ως προς το σύνολο των χρήσεων μεταξύ τους και σχετική ομοιομορφία στην αντιμετώπιση των ζητούμενων σε νέες κατασκευές για το σύνολο των χώρων.

ΔΥΤΙΚΗ ΑΠΟΘΗΚΗ ΣΗΜΕΙΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ

ΔΥΤΙΚΑ ΝΕΩΡΙΑ (4 θόλοι)
ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΝΑΥΠΗΓΙΚΗ

ΑΠΟΘΗΚΗ ΑΛΑΤΟΣ
ΧΩΡΟΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ /
ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΝΕΩΡΙΑ (1 θόλος)
ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΝΟΙΧΤΗ ΣΤΟΑ –
ΕΙΣΟΔΟΣ ΣΤΗ ΔΕΞΑΜΕΝΗ ΖΑΝΕ

ΔΕΞΑΜΕΝΗ ΖΑΝΕ
ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΣ ΧΩΡΟΣ -
ΑΙΘΟΥΣΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ
ΛΟΓΟΥ - ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΘΟΛΩΝ
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΠΑΤΟΥ - ΧΩΡΩΝ ΚΑΘΙΣΤΙΚΟΥ

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΩΝ ΚΑΘΙΣΤΙΚΟΥ

Σχετικά με τη διαχείριση των χώρων, το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού δια της Εφ.Α.Η. θα μπορεί να οργανώσει υποστηρικτική ομάδα διαχείρισης των δομών στα νεώρια και στο φρούριο της θάλασσας, τον Κούλε. Το βενετσιάνικο λιμάνι στο σύνολο της έκτασης της πόλης του Ηρακλείου μπορεί να αποτελέσει αυτόνομη νησίδα πολιτισμού με διεθνή ακτινοβολία και αναγνώριση, να οργανώνει δρώμενα με άλλους φορείς στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και να είναι ανταποδοτικό διαθέτοντας τους χώρους και σε φορείς ιδιωτικούς μέσω προσωρινής ενοικίασης.

Εκτός της καθαρά μουσειακής χρήσης των ισόγειων χώρων στον Κούλε, το βενετσιάνικο λιμάνι ως ανανεωμένο σύνολο αποκατεστημένων και ασφαλών χώρων ως σύνολο θα μπορεί να διηγείται πτυχές της περιόδου της βενετικής κυριαρχίας και παράλληλα να προσφέρει χώρους για μέσης εμβέλειας εκδηλώσεις όπως:

Φρούριο της θάλασσας ΚΟΥΛΕΣ

ΔΥΤΙΚΗ ΑΠΟΘΗΚΗ

ΔΥΤΙΚΑ ΝΕΩΡΙΑ (4 θόλοι)

ΑΠΟΘΗΚΗ ΑΛΑΤΟΣ (ΑΛΑΤΑΔΙΚΟ)

ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΝΕΩΡΙΑ (1 θόλος)

ΔΕΞΑΜΕΝΗ ΖΑΝΕ

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΘΟΛΩΝ

ΔΩΜΑ ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΖΑΝΕ

Εκδηλώσεις λόγου και εκθέσεις γλυπτικής

Σημείο ενημέρωσης επισκεπτών

Εκθεσιακοί χώροι με κεντρικό άξονα την ναυπηγική τέχνη

Περιοδικές εκθέσεις

εκδηλώσεις λόγου - συναντήσεις

εκδηλώσεις πνευματικού αθλητισμού

Υπαιθριες εκθέσεις - εκθέσεις γλυπτικής

Είσοδος στη δεξαμενή

Έκθεση με κεντρικό άξονα τα δημόσια έργα της Βενετοκρατίας

Εκδηλώσεις λόγου και μουσικής

Διαμόρφωση χώρου ανάπαυσης - θέασης

Διαμόρφωση χώρου ανάπαυσης - θέασης

Οι θέσεις σε υψηλότερα σημεία γύρω από το λιμάνι και επί των μνημείων αποτελούν χώρο νευραλγικό στο ζητούμενο άνοιγμα της πόλης προς τον θαλασσίνο ορίζοντα. Τα ελάχιστα μικρά αναψυκτήρια εν είδη περιπτέρου θεωρούμε ότι θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν ικανή ανταπόδοση για την εύρυθμη λειτουργία του συνόλου. Ωστόσο, η αυξανόμενη παρουσία τέτοιων επιχειρήσεων με όλες τις κατασκευές που συνήθως συμπαρασύρουν οδήγησε στην επιλογή μίας ακόμη επιβεβαίωσης του ρόλου των καθαρών δημόσιων χώρων για ξεκούραση και ενατένιση των ιστορικών χώρων και της θάλασσας.

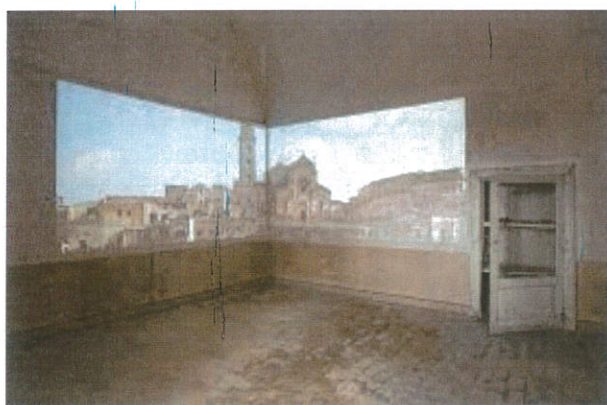
Επί της δεξαμενής ΖΑΝΕ, στο μικρό οικόπεδο ανατολικά και επί της αποθήκης άλατος, καθώς και στην απόληξη της οδού Πατρός Αντωνίου πίσω από την απόληξη του τείχους, δημιουργούνται χώροι για τη φιλοξενία των εξωτερικών κλιματιστικών μονάδων, οι οποίοι παράλληλα εξυπηρετούν και την στάση των περπατητών χωρίς να ενοχλούν ή να υποβαθμίζουν τον ρόλο των ιστορικών δομών.

Σε ένα λίγο πιο μακρινό μέλλον η διαπραγμάτευση για μεταφορά των υπηρεσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης και η χρήση των κτηρίων του παλιού Τελωνείου ως Μουσική Ακαδημία ή άλλο θα υλοποιούσε ένα όραμα των πολιτών του Ηρακλείου και θα ολοκλήρωνε το έργο που ξεκίνησε με την παρούσα συνεργασία.

Η παρούσα μελέτη, πέραν της στερέωσης των λιθοδομών του μνημειακού συνόλου, προβλέπει τη φιλοξενία νέων χρήσεων, χωρίς να δημιουργεί μεγάλες δεσμεύσεις. Με την ένταξη απλών ξύλινων και μεταλλικών κατασκευών εντός των θόλων μπορεί αφενός να εξασφαλιστεί η προστασία των ιστορικών κατασκευών και αφετέρου να δοθεί η δυνατότητα προβολής της

Θεμάτων που σχετίζονται με την περίοδο της Βενετικής κυριαρχίας με ηλεκτρονικά μέσα, τα οποία με την πάροδο του χρόνου γίνονται όλο και πιο ευέλικτα.

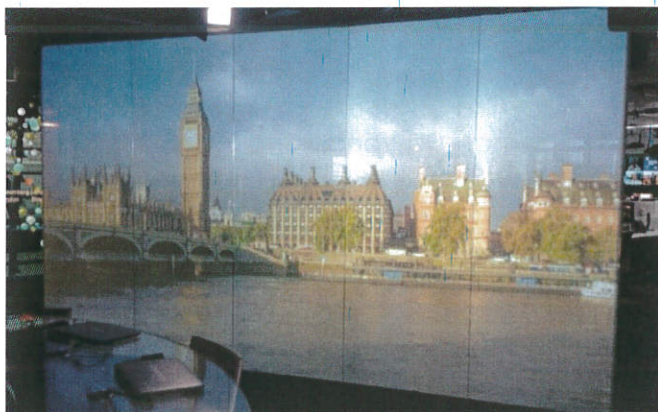
Σχετικά με τις επιμέρους κατασκευές που θα πρέπει να εγκατασταθούν για τη βέλτιστη λειτουργικότητα των χώρων, η μελέτη αφήνει μεγάλα περιθώρια για ελευθερία κινήσεων σε σχέση με τις προτεινόμενες χρήσεις, καθώς δεν προβλέπεται η έκθεση αυθεντικών αντικειμένων αλλά η ανάρτηση πινακίδων, η έκθεση μοντέλων πλοίων και η προβολή βίντεο σε διαφορετικές επιφάνειες, στους υφιστάμενους τοίχους, σε κλασικές οθόνες, ακόμη και σε αναρτημένα κρύσταλλα.

Προβολές σε τοίχους της Casa Noha (μουσείο/κέντρο πληροφόρησης) στην Matera.

Προβολές σε κρύσταλλο σε χώρο εργασίας στο Λονδίνο.

Προβολή εικόνας σε όψεις δημόσιων κτηρίων για τον εορτασμό των 200 χρόνων της ελληνικής επανάστασης.

8. Πρόταση επεμβάσεων στερέωσης

Το ανατολικό νεώριο

Αντιμετώπιση δομικών βλαβών

Για την αντιμετώπιση των δομικών βλαβών βλ. στατική μελέτη.

Αντιμετώπιση της διάβρωσης του λίθου

Για την αντιμετώπιση της διάβρωσης των επιφανειών των λίθων βλ. έκθεση συντήρησης και αποκατάστασης δομικών υλικών- **Παράρτημα Γ.**

Καθαρισμός από ρύπους

Για τον καθαρισμό των όψεων από τους ρύπους βλ. **Παράρτημα Γ.**

Αρμολογήματα

Προβλέπεται η προσεκτική αποξήλωση όλων των τσιμεντοκονιαμάτων των επεμβάσεων της δεκαετίας του 1970 στο εσωράχιο του θόλου και τον νότιο τοίχο του νεωρίου, η οποία θα γίνει χειρωνακτικά, με τρόπο ώστε να μην προκληθούν φθορές στους λίθους. Θα ακολουθήσει καθαρισμός των αρμών από σαθρά κονιάματα, απομάκρυνση σκόνης και σαθρών υλικών με σκληρές βούρτσες ή συρματόβουρτσες και αέρα υπό πίεση και τοποθέτηση τσιβικιών (λίθινες σφήνες) σε αρμούς μεγάλου εύρους. Παράλληλα θα γίνει προσεκτική αποξήλωση με τον ίδιο τρόπο όλων των σαθρών κονιαμάτων στις επιφάνειες των τοίχων που δεν έχουν δεχθεί νεώτερα αρμολογήματα. Η αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης του κονιάματος θα γίνει από την επίβλεψη μετά την εγκατάσταση ικριωμάτων. Σε καμία περίπτωση δεν θα γίνει αποξήλωση υγιών κονιαμάτων.

Θα ακολουθήσει προσεκτική αρμολόγηση. Η εργασία θα περιλαμβάνει την εισαγωγή κονιάματος στους αρμούς με χειρωνακτική εκτίναξη, μετά από διαβροχή της επιφάνειας, ώστε να υπάρχει καλή πρόσφυση στο υπόστρωμα. Το αρμολόγημα θα περιοριστεί στο εύρος του αρμού και δεν θα καλύψει τις επιφάνειες των λίθων. Αφού σκουπιστεί με μαλακή βούρτσα ώστε να γίνει αδρό και πριν «τραβήξει», θα υποστεί επεξεργασία με διαβροχή ή βρεγμένο σφουγγάρι, ώστε να αποκαλυφθούν τα αδρανή και το αρμολόγημα να αποκτήσει την τραχιά επιφάνεια των διαβρωμένων κονιαμάτων. Για το κονίαμα που θα χρησιμοποιηθεί βλ. σχετική έκθεση συντήρησης και αποκατάστασης δομικών υλικών.

Επιχρίσματα

Τα κατά τόπους διατηρούμενα ιστορικά επιχρίσματα θα διατηρηθούν και θα στέρεωθούν με περιμετρικές σφραγίσεις με κονίαμα ίδιας σύστασης με αυτό που προτείνεται για τα αρμολογήματα.

Στέγη

Προβλέπονται οι ακόλουθες εργασίες:

1. Αποκάλυψη και σχολαστικός καθαρισμός εξωραχίου θόλου, με αποξήλωση όλων των επικαλύψεων. Η απομάκρυνση του σκυροδέματος θα γίνει με ιδιαίτερη προσοχή χωρίς χρήση αεροσυμπιεστή. Στην περίπτωση που η πρόσφυση του σκυροδέματος στο υπόστρωμα είναι ισχυρή, αυτό πριν την απομάκρυνση θα τεμαχίζεται με αδιατάρακτη κοπή σε τετράγωνα διαστάσεων 40X40 εκ.

2. Φύσημα του εξωραχίου του θόλου με αέρα υπό πίεση, αρμολόγημα με ασβεστοκονίαμα, εφαρμογή ενεμάτων (βλ. στατική μελέτη), και αν απαιτείται ενσφήνωση λίθων στους αρμούς των θολιτών (τσιβίκωμα). Το αρμολόγημα θα γίνει με ασβεστοκονίαμα με βάση τη φυσική υδραυλική άσβεστο κατηγορίας NHL 3,5.

3. Επίχρισμα εξομάλυνσης με ασβεστοκονίαμα πάχους 3 εκ. (βλ. σχετική έκθεση συντήρησης και αποκατάστασης δομικών υλικών)

4. Τοποθέτηση διπλού (4+4,5 kg/m²) ασφαλτόπανου με ψηφίδα κατόπιν επάλειψης

με ασφαλικό (όχι υδατοδιαλυτό) βερνίκι στην άνω επιφάνεια των τοίχων και στους θόλους μέχρι ύψους 50 εκ. (βλ. σχέδιο).

5. Πλέγμα πολυπροπυλενίου τοποθετημένο εγκάρσια ως προς τη διεύθυνση των θόλων.

6. Επίστρωση με ασβεστοκονίαμα πάχους 5 εκ. ενισχυμένο με ίνες υάλου ή πολυπροπυλενίου. Το κονίαμα διαστρωθεί με χειρωνακτικά μέσα και θα συμπυκνωθεί με ισχυρά χτυπήματα με σιδερένιο εργαλείο. Η εργασία δεν θα γίνεται σε συνθήκες εξαιρετικού ψύχους ή ζέστης. Μετά το πέρας της εργασίας, η επιφάνεια θα προστατεύεται με βρεγμένα υφάσματα, τα οποία θα διατηρούνται υγρά μέχρις ότου το κονίαμα αποκτήσει την αντοχή του. Για τη σύνθεση του κονιάματος βλ. τη σχετική έκθεση συντήρησης και αποκατάστασης δομικών υλικών.

7. Τελική επίστρωση με λεπτόκοκκο κονίαμα με κεραμάλευρο. Θα ακολουθηθεί η ίδια διαδικασία για τη διάστρωση και συμπύκνωση του κονιάματος. Για τη σύνθεση του κονιάματος βλ. τη σχετική έκθεση συντήρησης και αποκατάστασης δομικών υλικών.

Απορροή ομβρίων υδάτων

Για την ορθότερη διεύθυνση της απορροής των ομβρίων υδάτων θα ληφθούν τα ακόλουθα μέτρα:

1. Στην απόληξη του ανοικτού αγωγού της βόρειας όψης θα τοποθετηθεί υδρορροή από λαξευτό πωρόλιθο, η οποία θα προεξέχει επαρκώς από την όψη, με σκοπό να απομακρύνονται τα όμβρια ύδατα.

2. Στην απόληξη του ανοικτού αγωγού της νότιας όψης τα όμβρια θα διευθετηθούν μέσω γαλβανισμένης υδρορροής στον παρακείμενο ανοικτό αγωγό και από εκεί στον ανοικτό αγωγό που βρίσκεται κατά μήκος της όψης της Δεξαμενής Ζάνε. Στον αγωγό αυτόν θα αποκατασταθεί η δυνατότητα απορροής σε δύο πλευρές (βόρεια και ανατολικά) και θα αντικατασταθούν οι πώρινες πλάκες των απολήξεών του με μεγαλύτερες, ώστε να προεξέχουν τουλάχιστον κατά 15 εκ. Επίσης, ο αγωγός αυτός θα επικαλυφθεί με επαλειφόμενο τσιμεντοειδές στεγανωτικό.

Η Δεξαμενή Ζάνε

Αντιμετώπιση δομικών βλαβών

Για τις εργασίες ενίσχυσης της τοιχοποιίας βλ. στατική μελέτη **Παράρτημα Γ..** Στη νότια δεξαμενή θα αποκατασταθεί τμήμα του θόλου όπου υπάρχει απώλεια υλικού. Η αποκατάσταση θα γίνει με λαξευτούς λίθους ίδιας μορφής και διαστάσεων με τους αρχικούς.

Στέγη

Προβλέπεται η αποξήλωση του δαπέδου της πλατείας και η πλήρης αφαίρεση των υλικών επίχωσης. Στη συνέχεια, προβλέπεται φύσημα του εξωραχίου του θόλου με αέρα υπό πίεση, αρμολόγημα με ασβεστοκονίαμα, εφαρμογή ενεμάτων (βλ. στατική μελέτη), και αν απαιτείται ενσφήνωση λίθων στους αρμούς των θολιτών (τσιβίκωμα). Το αρμολόγημα θα γίνει με ασβεστοκονίαμα με βάση τη φυσική υδραυλική άσβεστο κατηγορίας NHL 3,5.

Ακολουθώντας, θα γίνει πλήρωση με θραυστό υλικό και κατασκευή πλάκας από οπλισμένο σκυρόδεμα, η οποία θα εδραστεί σε δοκούς που θα θεμελιωθούν σε συρματοκιβώτια, τα διαστήματα μεταξύ των οποίων θα πληρωθούν με πολυστερίνη. Για το σύστημα έδρασης της πλάκας βλ. αναλυτικά στατική μελέτη. Η πλάκα, η οποία θα διαθέτει κατάλληλες ρύσεις προς τα δυτικά, θα μονωθεί με διπλό ασφαλτόπανο (4+4,5 kg/m²) κατόπιν επάλειψης με ασφαλικό (όχι υδατοδιαλυτό) βερνίκι, το οποίο θα κάμπτεται και θα καλύπτει τα στηθαία μέχρι ύψους 20 εκ. (βλ. σχέδιο). Η πλατεία θα διαστρωθεί με

ορθογωνισμένους πωρόλιθους. (βλ. σχέδιο **38. Ο.Μ.** και **39 Ο.Μ.**).

Καθαρισμός από ρύπους

Οι εσωτερικές επιφάνειες θα καθαριστούν από τους βιολογικούς ρύπους με τη μέθοδο που περιγράφεται στην έκθεση συντήρησης και αποκατάστασης δομικών υλικών.

Αρμολογήματα

Προβλέπεται η προσεκτική αποξήλωση όλων των σαθρών κονιαμάτων και η αρμολόγηση με ασβεστοκονίαμα. Για τη διαδικασία της αποξήλωσης των σαθρών κονιαμάτων και της αρμολόγησης βλ. αναλυτικά παραπάνω (ανατολικά νεώρια).

Επιχρίσματα

Τα κατά τόπους διατηρούμενα επιχρίσματα θα διατηρηθούν και θα στερεωθούν με περιμετρικές σφραγίσεις με κονίαμα ίδιας σύστασης με αυτό που προτείνεται για τα αρμολογήματα.

Η Αποθήκη Άλατος

Αντιμετώπιση δομικών βλαβών

Για τις εργασίες ενίσχυσης της τοιχοποιίας βλ. στατική μελέτη **Παράρτημα Γ.**

Αρμολογήματα

Προβλέπεται η προσεκτική αποξήλωση όλων των σαθρών κονιαμάτων και η αρμολόγηση με ασβεστοκονίαμα. Για τη διαδικασία της αποξήλωσης των σαθρών κονιαμάτων και της αρμολόγησης βλ. αναλυτικά παραπάνω (ανατολικά νεώρια).

Επιχρίσματα

Τα κατά τόπους διατηρούμενα επιχρίσματα θα διατηρηθούν και θα στερεωθούν με περιμετρικές σφραγίσεις με κονίαμα ίδιας σύστασης με αυτό που προτείνεται για τα αρμολογήματα.

Στέγη

Στον απαλλοτριωμένο χώρο που βρίσκεται επάνω από την αποθήκη άλατος προβλέπεται η αποξήλωση του δαπέδου από σκυρόδεμα και η κατασκευή πλάκας από οπλισμένο σκυρόδεμα πάχους 15 εκ. με κατάλληλες ρυσεις προς τα δυτικά. Η πλάκα θα μονωθεί με διπλό ασφαλτόπανο (4+4,5 kgf/m²) κατόπιν επάλειψης με ασφαλικό (όχι υδατοδιαλυτό) βερνίκι, το οποίο θα κάμπτεται και θα καλύπτει τα στηθαία μέχρι ύψους 20 εκ. (βλ. σχέδιο). Η πλατεία θα διαστρωθεί με ορθογωνισμένους πωρόλιθους.

Απόληξη στηθαίου

Η προς τα άνω απόληξη του στηθαίου θα συμπληρωθεί στα σημεία όπου υπάρχουν απώλειες και θα καλυφθεί με ασβεστοκονίαμα, διαμορφωμένο ώστε να εξασφαλίζει με κλίση την απορροή των ομβρίων υδάτων. Η απόληξη θα ακολουθεί την υφιστάμενη, δηλαδή θα είναι οριζόντια στα ανατολικά και τριγωνική στα δυτικά.

Τα Δυτικά Νεώρια

Αντιμετώπιση δομικών βλαβών

Για τις εργασίες ενίσχυσης της τοιχοποιίας βλ. **Παράρτημα Γ.**

Αντιμετώπιση της διάβρωσης του λίθου

Για την αντιμετώπιση της διάβρωσης των επιφανειών των λίθων βλ. έκθεση συντήρησης και αποκατάστασης δομικών υλικών.

Καθαρισμός από ρύπους

Για τον καθαρισμό των όψεων από τους ρύπους βλ. έκθεση συντήρησης και αποκατάστασης δομικών υλικών.

Αρμολογήματα

Προβλέπεται η προσεκτική αποξήλωση όλων των σαθρών κονιαμάτων και η αρμολόγηση με ασβεστοκονίαμα. Για τη διαδικασία της αποξήλωσης των σαθρών κονιαμάτων και της αρμολόγησης βλ. αναλυτικά παραπάνω (ανατολικά νεώρια).

Επιχρίσματα

Τα κατά τόπους διατηρούμενα επιχρίσματα θα διατηρηθούν και θα στερεωθούν με περιμετρικές σφραγίσεις με κονίαμα ίδιας σύστασης με αυτό που προτείνεται για τα αρμολογήματα.

Στέγη

Προβλέπεται η προσεκτική αποξήλωση της επικάλυψης των θόλων με μαγδύα από σκυρόδεμα και ακολούθως η στεγάνωση και επικάλυψη του συνόλου της στέγης. Για την διαδικασία που θα ακολουθηθεί βλ. αναλυτικά την περιγραφή που δίνεται παραπάνω (ανατολικά νεώρια).

Αντιμετώπιση υγρασίας από τα νότια

Για την αντιμετώπιση της υγρασίας στον νότιο τοίχο προβλέπεται η δημιουργία αποστραγγιστικής τάφρου ως εξής: Θα προηγηθεί εκσκαφή του χώρου στα νότια του συγκροτήματος των νεωρίων μέχρι τον φυσικό βράχο σε πλάτος δύο μέτρων. Στη συνέχεια, διαστρωθεί στο κάτω μέρος του ορύγματος άοπλο σκυρόδεμα, θα επιχριστεί η εξωτερική πλευρά του νότιου τοίχου με υδραυλικό ασβεστοκονίαμα και θα τοποθετηθεί αποστραγγιστική μεμβράνη με κωνικές προεξοχές τύπου Delta Geo Drain της ISOMAT σε απλή επαφή με το κτήριο. Στον πυθμένα της τάφρου θα τοποθετηθεί διάτρητος αποστραγγιστικός σωλήνας πολυαιθυλενίου Φ16, με ρύση προς φρεάτιο αποχέτευσης ομβρίων προς τα δυτικά. Το όρυγμα θα πληρωθεί με κροκάλα, χονδρό χαλίκι και άμμο, ενώ το σύστημα της αποστράγγισης θα περιβάλλεται από γεωύφασμα. Στη συνέχεια θα διαστρωθεί χώμα. (βλ. σχέδιο **8. Ο.Μ.** Διαμήκεις τομές νεωρίων).

Η Δυτική αποθήκη

Ανακατασκευή θόλου

Το τμήμα του θόλου της αποθήκης που έχει καταρρεύσει θα αποκατασταθεί με θολίτες από λαξευτό πωρόλιθο ίδιων διαστάσεων με τους υφιστάμενους. Θα προηγηθεί καθαρισμός του διατηρούμενου τμήματος του θόλου από όλες τις επικαλύψεις και στη συνέχεια καθαρισμός των σαθρών κονιαμάτων στο εξωράχιο και κατασκευή ενιαίου ξυλοτύπου.

Καθαιρέσεις - συμπληρώσεις τοιχοποιίας

Προβλέπεται καθαίρεση του νεώτερου τμήματος στη δυτική πλευρά του κτηρίου με σκοπό να αναδειχθεί η αναβάθρα και συμπληρώσεις της λιθοδομής στο στηθαίο της ίδιας όψης. Επίσης, προβλέπεται καθαίρεση της νεώτερης συμπλήρωσης στη βόρεια πλευρά του κτηρίου και συμπλήρωση με αργολιθοδομή κτισμένη με ασβεστοκονίαμα (για τη σύνθεση του κονιάματος βλ. αρμολογήματα). Στις γωνίες καθώς και στο μέτωπο του θόλου θα χρησιμοποιηθούν λαξευτοί πωρόλιθοι. Οι λίθοι θα είναι ίδιας σύστασεως και διαστάσεων με τους λίθους του κτηρίου.

Στέγη

Αφού ολοκληρωθεί η ανακατασκευή του θόλου, θα γίνει πλήρωση του χώρου επάνω από το εξωράχιο, ώστε να δημιουργηθεί βατό δώμα με σκύρα και γαρμπίλι. Στη συνέχεια θα γίνει διάστρωση ασβεστοκονιάματος, ενισχυμένου με υαλόπλεγμα, στο οποίο θα δοθούν οι κατάλληλες ρύσεις. Η τελική διαμόρφωση του δαπέδου θα γίνει με ορθογωνισμένες πλάκες πωρολίθου. (βλ. σχέδια **16 Ο.Μ.** και **24 Ο.Μ.**).

Αντιμετώπιση δομικών βλαβών

Για τις εργασίες ενίσχυσης της τοιχοποιίας βλ. στατική μελέτη.

Καθαρισμός από ρύπους

Για τον καθαρισμό των όψεων από τους ρύπους βλ. έκθεση συντήρησης και αποκατάστασης δομικών υλικών.

Αρμολογήματα

Προβλέπεται η προσεκτική αποξήλωση όλων των σαθρών κονιαμάτων και η αρμολόγηση με ασβεστοκονίαμα. Για τη διαδικασία της αποξήλωσης των σαθρών κονιαμάτων και της αρμολόγησης βλ. αναλυτικά παραπάνω (ανατολικά νεώρια).

Ανοίγματα

Θα γίνει στερήωση του ανωφλίου των δύο θυρών με σειρά από ανοξείδωτες δοκούς IPN (βλ. σχέδια **16 Ο.Μ.** και **18 Ο.Μ.**), οι οποίες θα ενσωματωθούν στην τοιχοποιία. Η ποδιά του παραθύρου θα αποκατασταθεί στην αρχική της στάθμη, με αφαίρεση λίθων από την εξωτερικά πλευρά.

9. Οι Προτάσεις νέων κατασκευών Η ένταξη Η/Μ εγκαταστάσεων

Ο ελεύθερος δημόσιος χώρος. Ο δημόσιος χώρος κίνησης και στάσης των

περιπατητών οφείλει να αποτελέσει το συνδετικό ιστό για το σύνολο των μνημείων. Προβλέπονται οι εξής αλλαγές που αφορούν στο σύνολο των χώρων:

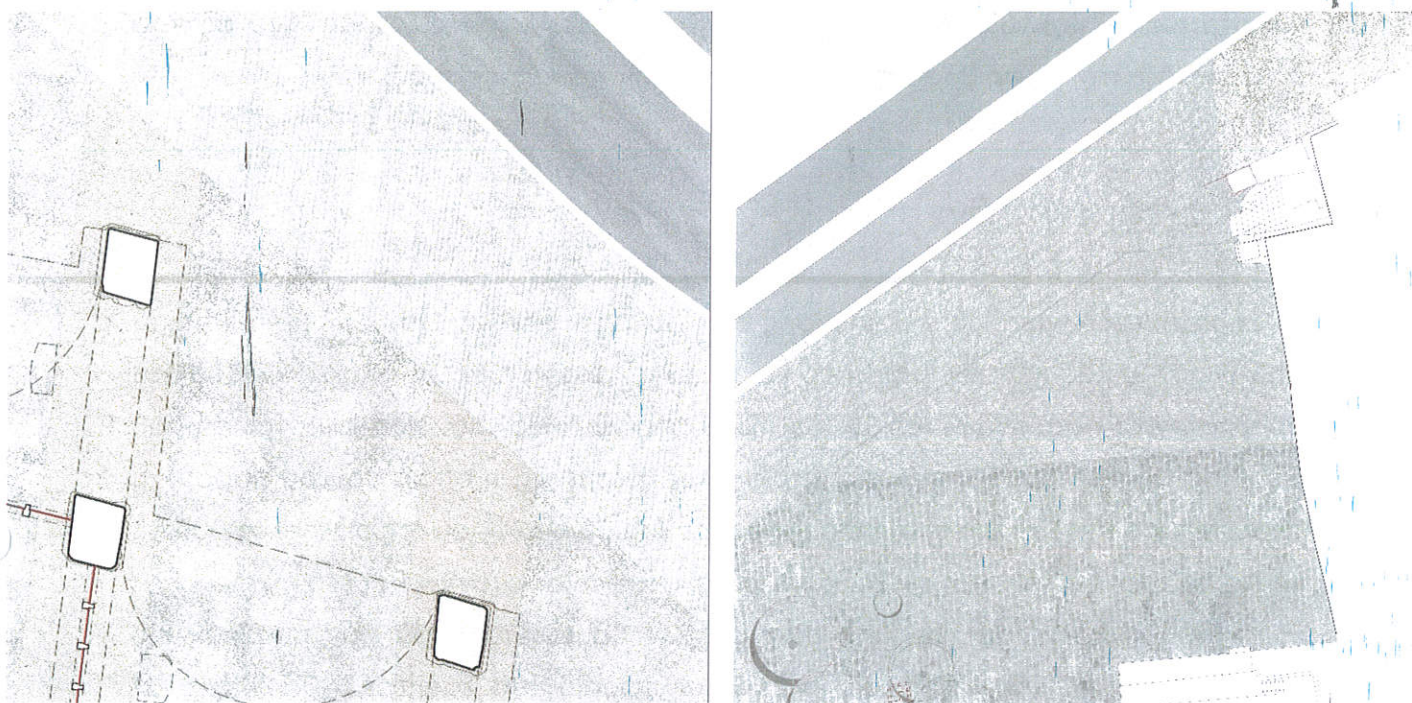
1. Μείωση του πλάτους του οδοστρώματος σε 3,25 + 3,25 μ. με άξονα την υφιστάμενη νησίδα. Ανταπόκριση στα προβλεπόμενα της μελέτης εφαρμογής ΣΒΑΚ.
2. Κατασκευή πεζοδρομίου επί της ράμπας προς την πλατεία 18 Αγγλων ως ξύλινο δάπεδο με κιγκλίδωμα στη θέση των τσιμεντένιων χαμηλών εμποδίων.
3. Καθαρισμός και ανάδειξη των υφιστάμενων λιθόστρωτων (ηφαιστειακή πέτρα της Νάπολης Ιταλίας) του μεσοπολέμου έως το νέο όριο της ασφάλτου.
4. Διαμόρφωση νέων κρασπέδων ικανών να παραλάβουν την διαφορά επιπέδου μεταξύ του χώρου των πεζών και της ασφάλτου. (Σχέδιο **Π.1** και **Ο.Α. 50**)
5. Η προσπάθεια ανάδειξης του λιθόστρωτου συνάδει με την ανάγκη για ελάχιστη υποβάθμιση των δαπέδων στους χώρους των θόλων για την βέλτιστη ανάδειξή τους. Προτείνεται στα σχέδια η υποβάθμιση να φτάσει από πέντε μέχρι και είκοσι εκατοστά. Στις οριζοντιογραφίες φαίνονται οι υφιστάμενες στάθμες με μαύρη μελάνη ενώ οι προτεινόμενες με ερυθρά. Μόνο στην περιοχή μεταξύ Δυτικών Νεωρίων και δυτικής αποθήκης αυτή η αφαίρεση υλικού φτάνει τα εξήντα εκατοστά.

Ο κεντρικός χώρος της περιοχής μελέτης θα είναι στρωμένος με το αποκατεστημένο λιθόστρωτο. Ανατολικά και δυτικά της περιοχής με τα παλιά λιθόστρωτα προτείνονται νέα δάπεδα από χτενιστό σκυρόδεμα, εμπλουτισμένο με ψηφίδα χρώματος φαιού, με αρμούς χαραγμένους σε συνάφεια με την γεωμετρία των πεσών και τις κλίσεις του τείχους.

Στον ενδιάμεσο χώρο εμπρός από το πρώην Τελωνείο και το κτήριο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης προτείνονται τέσσερα λίθινα καθιστικά συνοδευόμενα από αντίστοιχους ιστούς φωτισμού, ως υπόδειξη της θέσης των πεσών στα νεώρια *Antichi*. Οι ελάχιστες αυτές κατασκευές επισημαίνουν τα όρια του χαμένου κτηρίου αλλά και λειτουργούν ως γεφύρωση της ανατολικής και της δυτικής ενότητας και ως διάφραγμα εμπρός από τα κτήρια. Παράλληλα, η σειρά από φοίνικες εμπλουτίζεται με δύο σειρές από χαρουπιές, οι οποίες δημιουργούν μία μικρή συστάδα πρασίνου.

Σε απόσταση 5 έως 7 μέτρων βορειότερα από τις όψεις των Δυτικών νεωρίων και της Αποθήκης άλατος τοποθετούνται τέσσερις και τρεις αντίστοιχα ιστοί φωτισμού για την ανάδειξη των όψεων το βράδυ.

Ο φωτισμός της οδού αποτελεί έργο που οφείλει να μελετηθεί συνολικά με το νέο σχήμα των αυτοκινητόδρομων.

Κολάζ για την χρωματική προσέγγιση των δαπέδων σε συνέχεια των υφιστάμενων από ηφαιστειακό πέτρωμα.

Το ανατολικό νεώριο

Για την αντιμετώπιση των δομικών βλαβών που εμφανίζονται κυρίως στο δυτικό μέρος του μνημείου προβλέπεται η εφαρμογή ενεμάτων στους πεσσούς. Η σκοπιμότητα της εγκατάστασης συστήματος ανοξειδωτών ελκυστήρων στη στάθμη γένεσης του θόλου επιβεβαιώνεται από τους υπολογισμούς της στατικής μελέτης. Παράρτημα Δ

Οι ανοικτοί αγωγοί απορροής των ομβρίων υδάτων θα καλυφθούν με φύλλα μολύβδου και θα απολήγουν σε ανοικτές υδρορρόες από λαξευτό πωρόλιθο.

Το υφιστάμενο δάπεδο από σχιστόπλακες θα αποξηλωθεί. Στη θέση του θα διαμορφωθεί δάπεδο από σκυρόδεμα με επιλεγμένα αδρανή και επεξεργασμένη τελική επιφάνεια (χτενιστό).

Το νεώριο θα λειτουργεί ως ανοικτή δημόσια στοά, ικανή να στεγάσει υπαίθριες εκθέσεις και εκδηλώσεις. Παράλληλα θα αποτελεί και την είσοδο προς τη Δεξαμενή Ζάνε. Η στάθμη του κατωφλίου της εισόδου της Δεξαμενής Ζάνε θα ταπεινωθεί, καθώς είναι σαφές ότι έχει υπερυψωθεί σε νεώτερους χρόνους. Επομένως, κατά μήκος της όψης της δεξαμενής θα διαμορφωθεί ράμπα για την προσέγγιση ΑμεΑ από τα βορειοδυτικά καθώς και κλίμακα από τα νοτιοανατολικά, όπου υπάρχει μεγαλύτερη υψομετρική διαφορά. Κατά μήκος της ζώνης που σχηματίζουν η ράμπα και η κλίμακα θα διαμορφωθεί καθιστικό με πεζούλια από πωρόλιθο. Ενδιάμεσα προτείνεται η παρεμβολή προστατευτικού κιγκλιδώματος από μέταλλο και κάθετες λωρίδες ξυλείας γεγνός που θα συνδυάζει την ξύλινη θύρα της δεξαμενής με τον χώρο της στοάς.

Η Δεξαμενή Ζάνε

Για τη αντιμετώπιση της κατείδυσης των ομβρίων υδάτων στη Δεξαμενή Ζάνε τη στεγάνωση με ασφαλικές μεμβράνες και η νέα πλακόστρωση με πλάκες πωρολίθου προβλέπονται όσα αναφέρθηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο. Η πλακόστρωση του δώματος θα περιλάβει και τη δυτική περιοχή της δεξαμενής, η οποία σήμερα παραμένει ακάλυπτη και άνευ οριοθέτησης ως μέρος του δημόσιου χώρου της πόλης! Τα όμβρια ύδατα θα οδηγούνται σε ανοικτές υδρορρόες, σύμφωνα με το υφιστάμενο σύστημα.

Για την αντιμετώπιση των υπόγειων υδάτων θα εγκατασταθεί σύστημα μόνιμης άντλησης και αποχέτευσής τους, ενώ η κυκλοφορία στο εσωτερικό θα γίνεται σε υπερυψωμένο δάπεδο.

Λόγω της παρουσίας τυχόν υδάτων στον χώρο της Δεξαμενής όλες οι διαμορφωμένες βατές επιφάνειες θα βρίσκονται σε ελαφρώς υπερυψωμένο ξύλινο δάπεδο, το οποίο θα εδράζεται σε βάσεις από σκυρόδεμα. Το δάπεδο δεν θα εφάπτεται στους τοίχους της δεξαμενής, ώστε να υπάρχει επαρκής αερισμός αλλά ταυτόχρονα διάκριση της σύγχρονης κατασκευής από το υφιστάμενο κέλυφος. Τοποθετείται επί πλίνθων σκυροδέματος διαστάσεων 30X30 εκ. διαμορφώνοντας ενιαία στάθμη για την τοποθέτηση μεταλλικών ραγών που διαμορφώνουν πλαίσια στήριξης πλακών

τραβερίνη πάχους 5 εκ.

Σημείωση. Η πρόταση της Β φάσης του έργου που συζητήθηκε στο ΚΑΣ προέβλεπε πλαίσια ξύλινα με την τεχνική μεσοχαραχτό (carabottino), με κενό 4Χ4 εκ. Σε εκείνη τη συζήτηση αναδύθηκε το ερώτημα της συντήρησης και του κόστους τέτοιου δαπέδου και προτάθηκε ο έλεγχος και άλλων υλικών όπως οι μεταλλικές σχάρες.

Δείγματα τραβερίνη Κορίνθου και Μαρμαρά και δείγματα ξυλείας πεύκης λάριξ.

Σε αντιδιαστολή με τα πλαίσια ξύλου ή τις μεταλλικές διάτρητες σχάρες, επελέγη τα δάπεδα εντός της δεξαμενής και η στρώση της ράμπας καθόδου να διαμορφωθούν από πλάκες τραβερίνη, υλικό ισχυρό χωρίς ανάγκη συντήρησης, το οποίο δεν δημιουργεί θόρυβο από το κοινό του βόρειου θόλου και χρωματικά αποτελεί συνέχεια των λίθινων τοίχων και θόλων. Στον βόρειο λοιπόν θόλο θα επικρατεί ο τραβερίνης στο δάπεδο με μικρή ποσότητα ξυλείας πεύκης λάριξ ενώ στον δεύτερο – νότιο θόλο – θα επικρατεί σε μεγάλο ποσοστό το ξύλο ενώ τα δάπεδα τραβερίνη περιορίζονται στον διάδρομο πρόσβασης και στους βοηθητικούς χώρους κάτω από τις κερκίδες.

(βλέπε σχέδια λεπτομερειών αρ. **36 - 41** Ο.Μ. και **45** Ο.Μ.)

Στον βόρειο χώρο της δεξαμενής θα διαμορφωθεί η κάθοδος προς το δάπεδο, με ράμπα ήπιας κλίσης, η οποία θα είναι κατάλληλη για την πρόσβαση ΑμεΑ αλλά και θα

παρέχει και τη δυνατότητα θέασης του χώρου κατά την κάθοδο. Ο χώρος θα λειτουργεί ως προθάλαμος (foyer) του χώρου εκδηλώσεων που θα διαμορφωθεί στον δεύτερο χώρο αλλά και ως χώρος για την έκθεση μέσω ψηφιακών εφαρμογών εποπτικού υλικού το οποίο θα σχετίζεται με τη Βενετοκρατία και τα μεγάλα δημόσια έργα υποδομών του 16^{ου} - 17^{ου} αιώνα.

Στον νότιο χώρο της δεξαμενής θα διαμορφωθεί θέατρο 173 θέσεων, με υπερυψωμένη σκηνή. Κάτω από το θέατρο θα διαμορφωθούν χώροι υγιεινής (2+2 WC και WC ΑμεΑ) καθώς και χώροι απαραίτητοι για τις ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις και κυρίως τον κλιματισμό του χώρου.

Τα δύο τόξα που έχουν διαμορφωθεί σε νεώτερη εποχή στη νοτιοανατολική πλευρά της δεξαμενής θα παραμείνουν ως έχουν. Σε αυτά θα κατασκευαστούν υαλοστάσια με ξύλινο σκελετό και μεταλλικά ανοξείδωτα ελάσματα στήριξης στις απολήξεις επί της λιθοδομής, ενώ τα ανοίγματα θα χρησιμοποιηθούν επίσης για την εισαγωγή και την εξαγωγή αέρα στο σύστημα κλιματισμού.

Στο **δώμα της δεξαμενής**, θα διαμορφωθεί δημόσιος χώρος αναψυχής και θέασης. Σε ελαφρώς ταπεινωμένο επίπεδο, θα εγκατασταθούν οι εξωτερικές μονάδες του κλιματισμού της υποκείμενης δεξαμενής όπως φαίνονται στα σχέδια αρ. **50** και **51**. Για την απόκρυψη των μηχανημάτων θα κατασκευαστεί κλειστός χώρος με τις απαραίτητες στρώσεις ηχοαπορρόφησης κρυμμένος πίσω από συστοιχία κάθετων δοκών για τη στήριξη αναρριχητικών φυτών, η οποία θα διαμορφώνει παράλληλα σκιά για ένα μικρό καθιστικό από πωρόλιθο. Η τοποθέτηση της κατασκευής αυτής από την μια ελαχιστοποιεί τις αποστάσεις των εξωτερικών κλιματιστικών μονάδων με το εσωτερικό, από την άλλη αποκλείει το βλέμμα από την πίσω όψη του κτηρίου του Χημείου του Κράτους.

Επί των πηγαδιών / φωταγωγών που εξέχουν ως λίθيني κύλινδροι επί του δώματος προτείνεται η τοποθέτηση μεταλλικών κατασκευών που θα υψώνονται 30 εκ. για την τοποθέτηση ανεμιστήρων και τελική κάλυψη με κρύσταλλο προκειμένου από το εσωτερικό να φαίνεται μόνο ουρανός. Στις δύο βορειότερες κατασκευές προβλέπεται συνδυασμός με σταθερό παγκάκι από πωρόλιθο και ξύλινο κάθισμα.

Η πρόσβαση στον χώρο θα γίνεται από την υφιστάμενη κλίμακα στα νοτιοανατολικά και νέα κλίμακα και ράμπα ΑμεΑ, η οποία θα διαμορφωθεί στα βορειοδυτικά, ανοίγοντας τον χώρο προς τις οδούς της γειτονιάς Λαβύρινθος, η οποία αποτελεί την φυσική συνέχεια των στεγών των νεωριών.

Σε διαρκή αλληλεπίδραση με τις εναλλακτικές επιλογές και αποφάσεις της αρχιτεκτονικής διαμόρφωσης και νέας χρήσης στους χώρους του μνημειακού συγκροτήματος, **οι μελέτες ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων** έγινε προσπάθεια να ανταποκρίνονται στο επίπεδο ακρίβειας της μελέτης και να συνδυάζονται με τις δυνατότητες που δίνουν οι επιλύσεις των αρχιτεκτόνων. Οι διαδρομές όδευσης, η τοποθέτηση των μηχανημάτων για θέρμανση και εξαερισμό, οι θέσεις και ο τύπος των μηχανημάτων εσωτερικά αποφασίστηκαν από κοινού με γνώμονα την προσαρμογή στο ύψος και τον χαρακτήρα του κάθε χώρου.

Για τη δεξαμενή ZANE επελέγη η χρήση μεμονωμένων σωμάτων μονάδων που υποστηρίζονται από εξωτερικά μηχανήματα και οι συνδέσεις μεταξύ τους εξασφαλίζονται με μικρής διατομής σωλήνες και καλώδια. Εντός του πρώτου θόλου οι εσωτερικές μονάδες κλιματισμού διαστάσεων 1,40 X 0,55 X 0,15 τοποθετούνται εντός διάτρητων ντουλαπιών από ξυλεία σε τρία σημεία του χώρου, ενσωματωμένα ως μέρος των προστατευτικών κιγκλιδωμάτων.

Η Αποθήκη Άλατος

Προβλέπεται η αντιμετώπιση της κατείσδυσης υδάτων από τον απαλλοτριωμένο χώρο, όπου θα γίνει πλήρης αποξήλωση της επικάλυψης, στεγάνωση με ασφαλικές μεμβράνες και πλακόστρωση με ορθογωνισμένους παρόλιθους.

Προβλέπεται, πλήρης αντικατάσταση των κουφωμάτων, με νέα ξύλινα, με σιδεριά. Το νεώτερο ξύλινο καρφωτό κούφωμα που υπάρχει στο ανατολικό πέρας της αποθήκης θα αντικατασταθεί με υαλοστάσιο.

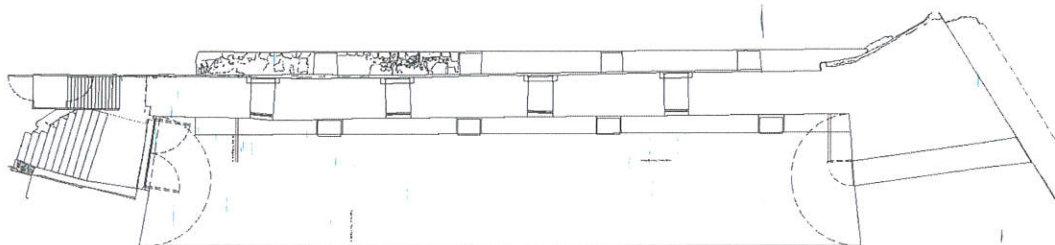
Το δάπεδο της αποθήκης θα είναι χυτό, με τελική επιφάνεια αδρή εμπλουτισμένη με ειδικά επιλεγμένα αδρανή.

Η υφιστάμενη λιθόκτιστη κλίμακα θα διατηρηθεί. Παραπλεύρως θα κατασκευαστεί αναβατόριο ΑμεΑ, το οποίο θα οδηγεί σε πλατύσκαλο.

Η αποθήκη θα λειτουργεί ως χώρος περιοδικών εκθέσεων και εκδηλώσεων. Για τον σκοπό αυτόν θα υπάρχει σύστημα μεταλλικών ράβδων, από το οποίο θα είναι δυνατή η ανάρτηση πινάκων. Επτά σταθερές δοκοί τοποθετούνται σε επιλεγμένες θέσεις υφιστάμενων δοκοθηκών και φέρουν τα φωτιστικά φωτισμού του θόλου και φωτισμού υλικού των εκάστοτε εκθέσεων. Επί αυτών σύρονται δευτερεύουσες δοκοί που θα φέρουν διαφόρων τύπων εκθεσιακές πινακίδες.

Διαγράμματα με εναλλακτικές θέσεις των εκθεσιακών πινακίδων σε κίτρινο.

Διάγραμμα με τη θέση διαχωριστικών πινάκων για τη διαμερισματοποίηση του χώρου.

Κατά μήκος του βόρειου τοίχου στο εσωτερικό θα κατασκευαστεί σταθερός ξύλινος πάγκος ως κάθισμα και ως χώρος φύλαξης αντικειμένων στον οποίο θα εντάσσονται τέσσερις ομάδες από κλιματιστικές μονάδες, εντός ερμαρίων ξυλείας, με διάτρητη οριζόντια στέψη για τη μεταφορά του αέρα.

Η ηλεκτρική εγκατάσταση εδώ έχει ως σημείο αναφοράς τον πίνακα τοποθετημένο σε σταθερό ερμάριο δεξιά της εισόδου, το οποίο σχεδιάστηκε ως συνέχεια της θύρας. Επί των επτά σταθερών δοκών οργάνωσης του χώρου τοποθετείται μεταλλική εσχάρα όδευσης των καλωδίων ηλεκτροδότησης για τον φωτισμό ή άλλη ανάγκη του χώρου. Μέσω χάλκινης σωλήνας που θα περικλείει τις συνδέσεις και η οποία φτάνει έως τον θόλο συνδέονται τα εξωτερικά μηχανήματα κλιματισμού με τις εξωτερικές μονάδες που θα βρίσκονται στην υπερκείμενη απαλλοτριωμένη ιδιοκτησία.

Στον **απαλλοτριωμένο χώρο** που βρίσκεται στο δώμα της αποθήκης θα εγκατασταθεί η εξωτερική μονάδα του κλιματισμού του θόλου. Εδώ όπου η πρόσβαση γίνεται από στενό αδιέξοδο δρόμο προτείνεται η κατασκευή στεγάστρου και κιγκλιδώματος στην είσοδο για τη φιλοξενία των κλιματιστικών μονάδων και για τοποθέτηση διάσπαρτων αρχιτεκτονικών μελών που θα προκύψουν από τις εργασίες αποκατάστασης. Παράλληλα αυτή η κατασκευή θα συμπληρώνει το κενό του κατεδαφισθέντος σπιτιού,

ολοκληρώνοντας τη συγκρότηση της εικόνας του οικιστικού συνόλου για τους περιπατητές στο λιμάνι.

Η ελάχιστη τοιχοποιία που πλαισιώνει ένα άδειο παράθυρο προτείνεται να καθαιρεθεί λόγω του ευτελούς της κατασκευής και της επικινδυνότητας.

Τα Δυτικά Νεώρια

Προβλέπεται η αποξήλωση του μανδύα σκυροδέματος πάχους 12 εκατοστών που καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος του εξωραχίου των θόλων με αδιατάρακτη κοπή. Στη συνέχεια, θα γίνει προσεκτικός καθαρισμός όλων των αρμών στο εξωράχιο και εφαρμογή ασβεστοκονιάματος, επί του οποίου θα διαστρωθεί διαπνέουσα μεμβράνη. Τέλος, θα διαστρωθεί ασβεστοκονίαμα με κεραμάλευρο, ενισχυμένο με υαλόπλεγμα, ενώ η απαγωγή των ομβρίων θα γίνεται με ανοικτές υδρορρόες από λαξευτό πωρόλιθο, οι οποίες ελάχιστα θα προβάλλουν στις δεδομένες και σήμερα απολήξεις τους επί της τοιχοποιίας.

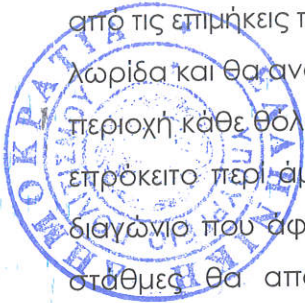
Σε ειδικές περιπτώσεις στο εσωτερικό θα γίνουν αντικαταστάσεις λίθων, με λαξευτό πωρόλιθο ίδιας σύστασης.

Στα σημεία όπου κατά τις τελευταίες εργασίες δεν έγιναν αρμολογήματα θα γίνει προσεκτικός καθαρισμός των αρμών, μόνο όπου το κονίαμα είναι εντελώς σαθρό και στη συνέχεια αρμολόγηση με ασβεστοκονίαμα, με σύσταση που θα καθοριστεί από τη σχετική μελέτη. Οι τοίχοι και το εξωράχιο των θόλων θα καθαριστούν από ρύπους και βιολογικές επικαθίσεις.

Στον νότιο τοίχο του συγκροτήματος, καθώς και στον βυζαντινό τείχος μεταξύ του συγκροτήματος και της δυτικής αποθήκης θα γίνει εφαρμογή ενεμάτων με βάση την υδραυλική άσβεστο.

Για την αντιμετώπιση της υγρασίας από τη νότια πλευρά θα γίνει αφαίρεση της επίχωσης και κατασκευή αποστραγγιστικής τάφρου, η οποία θα πληρωθεί με διαβαθμισμένα αδρανή και στη συνέχεια χώμα. Ο χώρος αυτός δεν θα είναι προσπελάσιμος από το κοινό. (βλ. σχέδιο αρ. **8 Ο.Μ.**)

Το δάπεδο θα διαμορφωθεί με συνδυασμό αφενός οπλισμένου σκυροδέματος με επιλεγμένα αδρανή και επεξεργασία της επιφάνειας και αφετέρου πλακών πωρολίθου. Κατά μήκος των λιθοδομών, τοίχων και πεσσών περιμετρικά, θα δημιουργηθεί περιοχή πλάτους 15 εκ. με γέμισμα ψηφίδας μέχρι το επίπεδο του δαπέδου, ως περιοχή αποκοπής της νέας επέμβασης από τις ιστορικές δομές και ως άδειος χώρος για την εκτόνωση της υγρασίας. Το χυτό αυτό δάπεδο θα ορίζεται από λωρίδα πωρολίθου πλάτους 15 εκ. και

από τις επιμήκεις περιοχές με πωρόλιθο που θα πλαισιώνουν τους πεσσούς σε ευρύτερη λωρίδα και θα αναδεικνύουν τις περιοχές κίνησης των τεχνιτών, αφήνοντας την κεντρική περιοχή κάθε θόλου με στρώση ψηφίδας - λεπτό μωσαϊκό επίπεδο αγυάλιστο, ωσάν να επρόκειτο περί άμμου. Τα δάπεδα εκτείνονται βορείως στον υπαίθριο χώρο έως την διαγώνιο που άφησε η λίθινη όψη των πρώην αποθηκών. Εδώ σύμφωνα με τις νέες στάθμες θα αποτελούν φυσική συνέχεια των υφιστάμενων πλακόστρωτων από ηφαιστειακή πέτρα.

Το συγκρότημα θα φιλοξενήσει εκθεσιακό χώρο με αντικείμενο τη ναυπηγική τέχνη. Δεδομένου ότι τα νεώρια δεν σώζονται ακέραια, κρίνεται απαραίτητο να διατηρηθεί η εντύπωση της αποσπασματικής διατήρησης στη βόρεια πλευρά. Επομένως, τα υαλοστάσια που είναι απαραίτητα για τη λειτουργική αξιοποίηση του μνημείου θα κατασκευαστούν σε εσοχή, αφήνοντας ελεύθερα τα βορειότερα τόξα μεταξύ των νεοσοίκων. Τα υαλοστάσια θα έχουν ξύλινο φέροντα οργανισμό με ρυθμικά διατεταγμένους στύλους, ωσάν να επρόκειτο περί ξυλείας σε αναμονή ξήρανσης, με ελάχιστη ανάδειξη των ενδιάμεσων ελασμάτων και ανοιγόμενων τμημάτων, αλλά σε άμεση μετάβαση στις γυάλινες διαφανείς επιφάνειες.

Η είσοδος θα γίνεται στο πρώτο νεώριο, όπου θα υπάρχει προεξοχή από το υαλοστάσιο για τη δημιουργία ανεμοφράκτη. Η πορεία προς το τέταρτο νεώριο θα διέρχεται από προθήκες, στις οποίες θα διατάσσεται το κύριο εκθεσιακό υλικό. Στο τέταρτο νεώριο, στο ήμισυ του χώρου θα διαμορφώνονται αναβαθμοί ικανότητας 40 έως 50 καθήμενων ως μικρό θέατρο, όπου οι επισκέπτες θα μπορούν να παρακολουθούν προβολές. (βλ. σχέδια αρ. **3 Ο.Μ.** και **12 Ο.Μ.**)

Ο κλιματισμός θα γίνεται μέσω συστήματος που θα ενταχθεί στις προθήκες έκθεσης. Οι διαδρομές όδευσης προτείνεται να γίνονται από το νέο δάπεδο, με γνώμονα την προσαρμογή στο ύψος και τον χαρακτήρα του χώρου. Εδώ, στα δυτικά νεώρια επελέγη επίσης η χρήση μεμονωμένων σωμάτων μονάδων που υποστηρίζονται από εξωτερικά μηχανήματα και οι συνδέσεις μεταξύ τους εξασφαλίζονται με μικρής διατομής σωλήνες και καλώδια. Οι εσωτερικές μονάδες κλιματισμού τοποθετούνται με ευκολία εγτός των διάτρητων βάσεων των προθηκών έκθεσης από ξυλεία. Πρόκειται για ανοιχτά κουτιά σε μορφή κλουβιών. (βλ. σχέδιο **10 Ο.Μ.**)

Οι εξωτερικές μονάδες του κλιματισμού του συγκροτήματος αλλά και της δυτικής αποθήκης θα τοποθετηθούν στον χώρο που βρίσκεται πίσω από το βυζαντινό τείχος, στα δυτικά των νεωρίων. Εκεί θα διαμορφωθεί υπερυψωμένο ξύλινο δάπεδο, προσπελάσιμο από κλίμακα και κλιμακωτή αναβάθρα, το οποίο θα καλύπτει τα